

عبور از انسداد دیپلماتیک
گفت‌وگوی سازندگی با کارشناسان سیاست خارجیتعرفه ۴۵ درصدی
تهدید ترامپ علیه تجارت با ایرانبازی دوسر باخت
گفت‌وگو با ابوالحسن داوودیتشکیل کمیته
حقیقت‌یاب

دستور پزشکیان برای بررسی اتفاقات اخیر

یادداشت روز

بازگشت فوری به شرایط عادی

شرایط رسانه‌ها و ارتباطات بین‌المللی
باید به سرعت به روال عادی بازگردد

محمد عطریان‌فر

عضو شورای مرکزی و معاون سیاسی دبیرکل
حزب کارگزاران سازندگی ایران

در شرایطی که امنیت دچار بحران شده است، شبکه‌های اجتماعی می‌توانند بستری برای سوء استفاده عناصر اغتشاش‌گر و مخالفان فراهم آورند. از این‌رو، حق قانونی و وظیفه ذاتی نهادهای امنیتی و اطلاعاتی است که ضمن ارزیابی دقیق تهدیدات، با محدودسازی دسترسی به این شبکه‌ها، از هرگونه سوء استفاده احتمالی پیشگیری کند. طبیعتاً، این اقدام فراگیر باید توسط نهادهایی صورت پذیرد که در اختیار حاکمیت قرار دارند و امکان نظارت و کنترل بر محتوای منتشر شده را دارا می‌باشند. در این میان رسانه‌هایی که در اختیار مردم قرار دارند و امکان انتشار اخبار را دارا هستند نیز ممکن است آسیب ببینند؛ اما این آسیب‌پذیری در مقایسه با تهدیدات امنیتی ناشی از سوء استفاده از شبکه‌های اجتماعی، قابل اغماض است و همراهی با تصمیمات مسئولان امنیتی و نهادهای ذی‌ربط، امری منطقی و قابل قبول به‌نظر می‌رسد. با این حال، انتظار نمی‌رود که در فوریت‌ترین تدابیر اتخاذ شده توسط حاکمیت، محدودیت‌های دائمی اعمال شود. در اولین فرصتی که زمینه سوء استفاده از پلتفرم‌ها و شبکه‌ها کاهش یابد یا از بین برود باید به موازات آن، سرویس‌های ارتباطی توسط نهادهای ذی‌صلاح مجدداً آغاز شوند. چراکه بدنه اجتماعی ما، شبکه‌های اینترنت را به‌عنوان یکی از ضروریات حیاتی زندگی پذیرفته است و قطع دسترسی به این شبکه‌ها، می‌تواند پیامدهای روانی و اجتماعی قابل‌توجهی به همراه داشته باشد. بنابراین اولین تذکر و توصیه این است که اصل بر بازگشایی شبکه‌ها باشد، مگر در شرایطی که استثنائاً، خطرات امنیتی جدی وجود داشته باشد. قطعاً، رویکرد عکس، یعنی اصل بر بسته بودن و بازگشایی مشروط، قابل قبول نیست. نکته اساسی این است که حاکمیت باید اجازه دهد، زندگی به‌صورت روتین و عادی جریان یابد و فعالیت‌های کسب‌وکار و تعاملات عمومی به‌صورت روان و پیوسته ادامه یابد. شرایط استثنایی باید هرچه زودتر از دستورکار زندگی خارج شود و امکان بازگشت به شرایط عادی، فراهم شود. موضوع بازگشت شبکه‌های ارتباطی دیجیتال نیز جزو ضروریات زندگی است و حاکمیت باید زمینه را برای تحقق آن فراهم کند. این اقدام ضمن حل مشکلات رسانه‌ای به بهبود فضای اجتماعی و کاهش تنش‌ها نیز کمک خواهد کرد. با توجه به اینکه رسانه‌های مکتوب در ایران، ظرفیت محدودی برای پوشش نیازهای اطلاعاتی جامعه دارند (به‌عنوان مثال، مجموعه روزنامه‌های نامدار کشور در مجموع قادر به پوشش بیش از صد هزار مخاطب در سراسر ایران نیستند، درحالی که جمعیت کشور ۹۰ میلیون نفر است)، شبکه‌های اجتماعی با ظرفیت‌های چند ده برابری، می‌توانند نقش مهمی در اطلاع‌رسانی و ارتباطات ایفا کنند. در نهایت برای کمک به این فرآیند، حاکمیت باید به سرعت به مسئولیت خود عمل کند و امکان بازگشت به شرایط عادی را فراهم نماید. همان‌طور که در شرایط اضطراری (مانند تصادفات رانندگی)، افسران پلیس موقتاً از مسیر اصلی خارج می‌شوند تا امکان عبور آمبولانس‌ها و سایر وسایل نقلیه امدادی را فراهم کنند، در شرایط فعلی نیز باید با رفع بحران، امکان بازگشت به شرایط عادی و جریان آزاد اطلاعات فراهم شود. این فرآیند، ساده و قابل اجراست و نیازی به پیچیدگی‌های غیرضروری ندارد. همان‌طور که در قضیه جنگ ۱۲ روزه تجربه شد، وضعیت در کمتر از یک هفته به شرایط عادی بازگشت. بنابراین انتظار می‌رود که با رویکردی منطقی و مسئولانه، امکان بازگشت به شرایط عادی در کوتاه‌ترین زمان ممکن فراهم شود. در پایان، تأکید می‌شود که بازگشت به شرایط عادی و فراهم آوردن امکان دسترسی به شبکه‌های مجازی، امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است و حاکمیت باید با جدیت به این مهم بپردازد.

۱۲۰ ساعت بدون اینترنت

سازندگی در گفت‌وگو با صاحب‌نظران به تأثیرات قطعی سراسری اینترنت
و خاموشی پنج روزه آن در ایران پرداخته است

فائزه مومنی

گروه اجتماعی

اطلاعات و سخنگوی دولت تأکید کرده‌اند که زمان پایان محدودیت‌های اینترنتی توسط مراجع امنیتی (مرجع عالی امنیت کشور) تعیین می‌شود. این بیان، نشان می‌دهد که قطع اینترنت نه تصمیمی سیاسی یا اقتصادی، بلکه یک ابزار امنیتی است و تا زمانی که این دستگاه وضعیت را «آرام» ندانند، ادامه خواهد یافت. در این شرایط خبرگزاری وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی دیروز، حداقل ۳ گزارش علیه بازگشایی احتمالی اینترنت بین‌الملل منتشر کرده است. احتمالاً این رسانه در روند فعالیت خود با مشکلی مواجه نباشد. رسانه سازمان تبلیغات به نقل از یک فعال

حوزه اینترنت نوشته است: «اگر هم قرار شد فردا یا یک ماه دیگر یا یک سال دیگر اینترنت را در اختیار عموم مردم قرار بدهند به‌شدت معتمد که نباید به حالت قبل از این اغتشاشات برگردیم و حتماً از آن ولنگاری که نتیجه آن را در همین جنایات اخیر دیدیم فاصله بگیریم زیرا در این ایام دیدیم که از طریق برخی پلتفرم‌ها، مأموران موسسات به‌راحتی به مردم ما دسترسی و با وعده‌های مختلف سعی در اغفال جوانان ما داشتند»، سخنی که به‌نظر می‌آید، برخی را از تلاش برای «اتصال به اینترنت بین‌الملل» نگران کرده است.

ادامه در صفحه ۷

رسانه

همه به دنبال چاره

در رسانه‌ها چه خبر است؟

گروه سیاسی: این روزها اطلاع‌رسانی با وجود قطعی اینترنت و بحران‌هایی که کشور پشت سر گذاشت، کار ساده‌ای نیست. با این حال، رسانه‌ها تلاش دارند تا حد امکان ابعاد وقایع اخیر را در مطالب و تحلیل‌های خود تشریح کنند.

روزنامه کیهان روز گذشته در یادداشتی به قلم علی بهادری جهرمی ۴ راهکار عملی برای پیشگیری از اغتشاش و تخریب پیشنهاد کرد. اولین راهکار به‌زعم این روزنامه، حل مشکلات جاری مردم و پاسخ به مطالبات اولویت‌دار است. کیهان در ادامه انتقادات را متوجه دولت کرده و نوشته که: «به نظر می‌رسد متأسفانه دولت تاکنون برنامه‌های مشخص و لازم‌را برای حل مشکلات اقتصادی نداشته است؛ از طرف دیگر، هیچ آینده روشن یا دورنمای قابل اتکا نیز از ادبیات رئیس‌جمهور محترم یا سایر ارکان دولت به مردم مخابره نمی‌شود. حتی در سایر مطالبات عمومی مردم که جزو وعده‌های اساسی رئیس‌جمهور محترم نیز بوده است، گشایش خاصی در ذهن افکار عمومی مشاهده نمی‌شود». دومین راهکار کیهان، «برخورد قاطع با مظاهر فساد و رانتی است که ذهنیت عمومی را خدش‌دار می‌کند». سومین موضوع اساسی از نظر این روزنامه، «مطالبه به‌حق عمومی برای تحقق اصل ۲۷ قانون اساسی و امکان برگزاری تجمعات و راهپیمایی‌های اعتراضی عمومی نسبت به سیاست‌ها یا اقدامات اجرایی دولت است» و درنهایت، راهکار چهارم را «برخورد قضایی پیشگیرانه با جرایم عمومی مرتبط با اغتشاشات» دانست.

انصاف‌نویز نیز با احسان صالحی، مدیرمسئول روزنامه ایران در دولت سیزدهم گفت‌وگو کرده است. صالحی با بیان اینکه مردم با رهبری و پزشکیان ارتباط خوبی دارند، تأکید دارد که نباید درباره اعتراضاتی که در جامعه هست، آدرس غلط داد و لازم است زخم‌هایی که به تعبیر رهبری، دشمن مانند مگس روی آن می‌نشینند را علاج کنیم. صالحی معتقد است که میزان خشونت در جریان اعتراضات اخیر به نسبت گذشته بالاتر بوده و می‌خواهند با «کشته‌سازی» زمینه مداخله آمریکا را فراهم کنند. دبیر شورای اطلاع‌رسانی دولت سیزدهم نهایتاً تأکید دارد که اگر به تأدیر امنیتی، اقتصادی و... توجه بیشتری می‌شد به این نقطه نمی‌رسیدیم.

فرارو اما با توجه به صحبت‌های پزشکیان پس از حوادث اخیر مبنی بر اجرای عدالت و خشکاندن ریشه‌های فساد، رانت و تبعیض با علی قنبری، اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس گفت‌وگو کرده است. قنبری معتقد است که: «حتی اگر اکنون توان افزایش ارزش پول ملی را نداریم حداقل کاری که می‌توانیم انجام دهیم، حفظ همین ارزش موجود است. بانک مرکزی اخیراً دستخوش تغییراتی جدید شده و ریاست بانک مرکزی تغییر کرده است. یکی از دلایل این تغییر، همین نوسانات بازار ارز و مشکلات حوزه ارزش پول ملی است. اما این تغییر به تنهایی جوابگو نیست. تیم اقتصادی دولت باید در کنار بانک مرکزی برای حفظ ارزش پول ملی برنامه‌ریزی داشته باشد. تغییرات کلان در وضعیت ارز نیاز به برنامه‌ریزی‌های کلان دارد اما در کوتاهمدت نیز نمی‌شود بازار را به حال خود رها کرد و هر روز یک نرخ جدید ارز را شاهد باشیم. بیش از ۴ دهه است، موضوع افزایش حقوق متناسب با تورم مطرح می‌شود ولی به هر دلیلی هرگز عملی نشده و بهتر است بگویم در شرایط موجود اصلاً چنین چیزی ناممکن به نظر می‌رسد».

مدیرمسئول پایگاه خبری الف اما در گفت‌وگو با ایسنا با اشاره به قطعی اینترنت، تأکید کرده که «این شرایط دور از شأن رسانه‌هاست» و باید برای آن فکری کرد. بیژن مقدم با بیان اینکه رسانه کارش اطلاع‌رسانی است، می‌گوید: «حجم زیادی از پتانسیل جامعه حبس شده است؛ چراکه ابزار کارشان را گرفته‌اند. نتیجه این دریغ کردن کاملاً مشهود است، ما در حوزه رسانه داخلی اصلاً شرایط خوبی نداریم».

سایت مشرق نیز در مطلبی با عنوان «هسته‌های تروریستی مسلح بعد از آشوب به جان هم افتادند» از تهدید رضا پهلوی به ترور از سوی منافقین خبر داد و نوشت: «بالاگرفتن درگیری میان ضدانقلاب به جایی رسیده که یکی از چهره‌های رسانه‌ای سلطنت‌طلبان با استناد به گزارشی از «تایمز اسرائیل» مدعی برنامه‌ریزی برای ترور ربیع پهلوی از سوی منافقین شده است». مشرق ادامه داد: «تشکیلات تروریستی منافقین و سلطنت‌طلبان که تنها در تلاش برای به آشوب کشیدن ایران اشتراک نظر دارند، این روزها خواستار حذف جدی همدیگر از صفحه روزگار شدند. این بسایت، یکی از جلوه‌های تضاد جدی میان سلطنت‌طلبان و منافقین که به‌طور آشکار خود را در فضای مجازی نشان می‌دهد، جنگ هشتگ‌ها دانست و نوشت: «با همه این توهمات، نه منافقین طرفداری در میان مردم ایران دارند و نه سلطنت‌طلبان اعتباری».

تهدید دولت!

رئیس مجلس به دولت هشدار داد که اگر کابینه ترمیم نشود، مجلس اقدام می کند

فرد مورد نظر را معرفی می‌کند و مجلس نیز ظرف یک هفته تا ۱۰ روز بررسی‌های لازم را انجام می‌دهد». قالیباف در ادامه به تعامل مجلس با دولت سیزدهم اشاره کرد و گفت: «در دولت شهید رئیسی و مجلس یازدهم، تعداد ۵ الی ۶ وزیر و معاون رئیس‌جمهور جابه‌جا شدند و تنها یک وزیر استیضاح و باقی با رفت‌وآمد و گفت‌وگو اصلاح شد». او تأکید کرد که «در مجلس به اندازه کافی در این خصوص صحبت شده و در جلسه غیرعلنی نیز به رئیس‌جمهور گفته شد که اگر دولت اعتقادی به ترمیم نداشته باشد حتماً مجلس وظیفه خودش را انجام می‌دهد این موضوع حتماً دنبال خواهد شد».

ضرورت ترمیم کابینه

فضای مجلس اما در ارتباط با موضوع استیضاح وزرا یکدست نبوده و واکنش‌ها نسبت به وضعیت کابینه و استیضاح‌ها متنوع است. گروهی از نمایندگان بر اعمال قاطع نظارت، تأکید دارند و معتقدند حمایت از دولت به‌معنای چشم‌پوشی از ضعف‌ها نیست اما برخی نمایندگان انتقاد دارند که هیات رئیسه «نبیاید طرح‌ها و استیضاح‌ها را به دلخواه متوقف کند». در مقابل، گروه دیگری از نمایندگان طرفدار

تعامل با دولت هستند و بر مدیریت تغییرات در کابینه با کمترین هزینه سیاسی تأکید دارند. این گروه معتقد است که تغییر توافقی وزرا می‌تواند، مانع بلوکه شدن وزارتخانه‌ها شود و روند اصلاحات را روان‌تر کند. علاوه بر این طیف میانی نیز بر لزوم انجام ارزیابی دقیق برای هر وزارتخانه تأکید دارد و معتقد است تنها وزیرانی که واقعاً ناکارآمد هستند باید کنار گذاشته شوند. این دیدگاه‌ها نشان می‌دهد، فضای سیاسی مجلس نسبت به کابینه پیچیده و چندلایه است و تصمیم‌گیری نهایی نیازمند توازن میان نظارت قاطع مجلس و مدیریت هماهنگ تغییرات از سوی دولت است.

این وضعیت از سوی دیگر بازتاب‌دهنده یک اختلاف عمیق و فرسایشی بین دولت و مجلس است. دولت می‌گوید هنوز فرصت کافی برای اجرای برنامه‌هایش نداشته و بخشی از مشکلات ریشه‌دارتر از آن است که در مدت کوتاه حل شود اما مجلس بر این باور است که اگر وزیری از ابتدا برنامه و توان کافی ندارد، دولت نباید به امید آینده، او را در کابینه نگه دارد. این شکاف همان تقطه‌ای است که اکنون به بحران استیضاح تبدیل شده است. با این حال نکته مهمی که بسیاری از تحلیلگران بر آن تأکید می‌کنند، این است که ترمیم کابینه اگر از سوی دولت و پیش از ورود به فاز تقابلی با مجلس انجام نشود، می‌تواند به نفع هر دو طرف و البته به سود کشور باشد و البته در شرایط فعلی نه صرفاً اقدامی سیاسی بلکه بخشی از مدیریت بحران است.

تأکید بر پیگیری استیضاح

اما چالش بین مجلس و دولت، دیروز از اینجا دوباره مطرح شد که حمید رسایی، نماینده تهران با تأکید بر ضرورت اعلام وصول استیضاح‌ها خطاب به رئیس مجلس گفت: «به‌رغم گذشت بیش از یک سال از اعلام وصول برخی از استیضاح‌ها پاسخ دهید که طبق کدام اصل و ماده استیضاح‌ها اعلام وصول و ارجاع به صحن نمی‌شود؟» رسایی با استناد به ماده ۲۲۰ آیین‌نامه و اصل ۸۹ قانون اساسی تأکید کرد که «براساس این ماده و اصل استیضاح، حق نماینده‌ها دانسته شده و برای آن

نیز زمان تعیین شده است». نماینده تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس همچنین با اشاره به عدم اعلام وصول استیضاح برخی وزرا ادامه داد: «یکی از این موارد مربوط به استیضاح وزیر کار است که در تاریخ ۱۶/۱۰/۱۴۰۳ در سامانه ثبت شده و بیش از یک سال از آن می‌گذرد همچنین استیضاح وزیر جهاد کشاورزی نیز به همین شکل باقی مانده است». رسایی خطاب به قالیباف گفت: «شما در جلسه غیرعلنی مطرح کردید که چنانچه دولت تغییرات لازم را انجام نداد، ما استیضاح وزرا را انجام می‌دهیم. اگر به دلیل بررسی بودجه این کار را انجام نمی‌دهید بلافاصله پس از آن به موضوع استیضاح‌ها رسیدگی کنید چراکه مردم در این زمینه، منتظر پاسخ از سوی مجلس هستند».

قالیباف اما در پاسخ به این اخطار گفت: «مردم، نمایندگان مجلس و دولت مطلع هستند که بحث استیضاح با قصد و منظوری انجام می‌شود و بدون شک باید آیین‌نامه رعایت شود. بنده نیز بارها اشاره داشته‌ام که اگر دولت در بحث اصلاح و ترمیم کابینه خود تصمیم‌گیری کند، بهتر، اثرگذارتر و کارآمدتر است». رئیس مجلس ادامه داد: «مجلس در این زمینه با درایت، پختگی و در برخی موارد با گذشت عمل کرده است، وقتی وزیری استیضاح می‌شود، رئیس‌جمهور از آن تاریخ سه ماه فرصت دارد تا جایگزین را به مجلس معرفی کند و در این شرایط ۹۰ روز وزارتخانه بدون وزیر می‌ماند». وی بیان کرد: «اگر دولت خود تصمیم به انجام این کار بگیرد، ظرف یک هفته

گروه سیاسی: درحالی که کشور هنوز در تب‌وتاب حوادث اخیر است و دولت ناگزیر از مواجهه با بحران‌های پیش‌بینی نشده‌ای که کابینه را از جهات مختلف تحت‌فشار قرار داده است، جلسه روز گذشته مجلس نشان از بازگشت شرایط به حالت عادی داشت و بحث ترمیم کابینه و استیضاح وزرا در صورت عدم اصلاحات از سوی رئیس‌جمهور دوباره به صحن علنی برگشت و رئیس مجلس دوباره نسبت به ناکامی احتمالی دولت در اصلاحات و آغاز فرآیند استیضاح هشدار داد. در نشست دیروز، قالیباف در پاسخ به تذکر حمید رسایی درباره اعلام وصول شدن تقاضای استیضاح برخی از وزرا اظهار کرد: «به رئیس‌جمهور گفته‌ام که اگر دولت اعتقادی به ترمیم کابینه نداشته باشد حتماً مجلس وظیفه خودش را انجام می‌دهد».

ترمیم کابینه و بحث استیضاح یکی از جدی‌ترین چالش‌ها میان دولت و مجلس از آغاز به‌کار دولت چهاردهم به‌شمار می‌رود. پیش از این نیز رئیس مجلس بارها در جلسات علنی از ضرورت اصلاح کابینه گفته و در عین حال تأکید کرده بود که استیضاح باید «آخرین ابزار» باشد و اصلاح در کابینه باید پیش از ورود مجلس به فرآیند استیضاح انجام شود. او تأکید کرده بود که

دولت اگر به این نتیجه رسیده که وزیری عملکرد ضعیف دارد، بهتر است خودش پیش از رسیدن کار به صحن مجلس، دست به تغییر بزند چراکه «ترمیم کابینه از سوی دولت کم‌زیننه‌تر از کشاندن ماجرا به صحن علنی و مواجهه سیاسی» خواهد بود. رئیس مجلس با اشاره به مراحل طولانی استیضاح توضیح داده بود که از زمان اعلام وصول تا تعیین وزیر جدید، وزارتخانه‌ها ماه‌ها با سرپرست اداره می‌شوند؛ روندی که به گفته او می‌تواند نزدیک به یک سال از چهار سال دوره مدیریتی یک وزارتخانه را عملاً از بین ببرد. قالیباف تأکید کرده بود که هدف مجلس تضعیف دولت نیست و ابزارهایی مانند استیضاح صرفاً برای مطالبه‌گری و واداشتن وزارتخانه‌ها به پاسخگویی به‌کار گرفته می‌شوند. رئیس مجلس همچنین خطاب به نمایندگان بر ضرورت پرهیز از تبدیل استیضاح‌ها به منازعه سیاسی تأکید کرده و گفته بود که محور تصمیم‌گیری‌ها باید حل مشکلات مردم باشد نه رقابت‌های سیاسی. با این حال همچنان بر حق نظارتی مجلس نیز پافشاری کرده و هشدار داده بود که اگر راه دیگری باقی نماند، «مجلس برای استیضاح قطعاً اقدام خواهد کرد». پیش از این دولت نیز در واکنش به این هشدارها با محترم شمردن حق نظارتی نمایندگان، بارها از آنها خواسته بود که با در نظر گرفتن شرایط کشور کمک کنند وزرای دولت وفاق ملی در شرایطی که تأمین معیشت مردم اهمیت بسیار دارد به کار خود ادامه دهند. درخواستی که با توجه به اتفاقات اخیر کشور، احتمالاً همچنان از سوی دولت مطرح باشد.

دولت

تشکیل کمیته حقیقت‌یاب

دستور رئیس‌جمهور برای تشکیل کارگروه ویژه به‌منظور بررسی علل و ریشه‌های خشم نسل جوان

کارگروه ویژه‌ای از جامعه‌شناسان برای شناسایی و بررسی علل و ریشه‌های خشم در نسل جوان خبر داد که قرار است، وارد رادحل‌های اجتماعی برای مواردی شود که تصمیم‌سازان از آن غفلت کرده‌اند و دشمن توانست بر آن سوار شود. مهاجرانی تصریح کرد: «تلاش برای صیانت از جامعه به‌صورت کامل از جان، حیثیت، احترام، مال و شأن انسانی و اعتبار اجتماعی برعهده دولت است و دولت حتماً این فرصت را برای ترمیم سرمایه اجتماعی و گفت‌وگو غنیمت می‌داند». سخنگوی دولت همچنین در پاسخ به سوالی درخصوص نتایج گفت‌وگوی دولت با معترضان به‌ویژه در شهرستان‌ها گفت: «دولت در وزارتخانه‌های مختلف، تقسیم وظیفه‌ای را انجام داده است. البته استان‌ها با هم متفاوت هستند؛ به‌عنوان مثال استان فارس یا استان مرکزی جنبش موضوعات‌شان تفاوت دارد». وی افزود: «آنچه که به‌صورت مشخص دنبال می‌شود، حل مسائل اقتصادی و مسائلی است که به تولید آسیب می‌زند همچنین حل مسائلی که بنگاه‌های اقتصادی (در حوزه تولید و بازرگانان) را مورد تأثیر قرار می‌دهد. موضوع بعدی نیز به‌طور طبیعی شنیدن بسیاری از موضوعات و مطالبات مدنی مردم است که برخی اوقات به اندازه کافی آن را جدی

گروه سیاسی: در پی حوادث اخیر در کشور که اعتراضات معیشتی به حق جامعه را به صحنه‌ای از خشونت و درگیری بدل کرد و به کشته شدن تعداد زیادی از شهروندان و نیروهای حافظ امنیت منجر شد، سخنگوی دولت روز گذشته در نشست خبری خود از دستور رئیس‌جمهور برای تشکیل کمیته حقیقت‌یاب به‌منظور بررسی ابعاد حوادث اخیر خبر داد. فاطمه مهاجرانی با تأکید بر اینکه صحنه اعتراضات مدنی مردم ایران مورد حمله تروریستی قرار گرفت، گفت: «دولت صدای مردم را شنیده و تشکیل کمیته حقیقت‌یاب در دستورکار قرار گرفته است». مهاجرانی با اشاره به مواجه بودن کشور با انباشت اعتراضات مدنی، گفت: «آنچه که در طول روزهای اخیر شاهد آن بودیم قسمتی پرسشش، قسمتی نگرانی بود، قسمتی مطالبه بود، قسمتی از آن موضوعاتی از جنس بی‌امیدی بود اما همه این موضوعات، خلق این دولت نبود. دولت چهاردهم قصور خود را می‌پذیرد و تمام تلاش خود را از همان روز نخست به کار گرفت تا هرگز شاهد چنین صحنه‌هایی نباشیم اما اعتراضات مسالمت‌آمیز مردم مورد حمله تروریستی قرار گرفت».

سخنگوی دولت همچنین از دستور رئیس‌جمهور برای تشکیل

کارشناسان سیاست خارجی در گفت‌وگو با سازندگی بیان کردند:

عبور از انسداد دیپلماتیک

ابوالفضل خدایی

گروه بین‌الملل

پس از جنگ ۱۲ روزه و آغاز اعتراضات در کشور روابط تهران-واشنگتن در یکی از پیچیده‌ترین و تنش‌زاترین دوره‌ها قرار دارد. در این وضعیت که به یک انسداد کامل شبیه است نه گامی به سوی مذاکره برای رفع تحریم‌ها برداشته می‌شود و نه اقتصاد کشور زیر بار این همه مشکلات می‌تواند نفس بکشد.

کوروש احمدی، دیپلمات پیشین کشورمان در گفت‌وگو با روزنامه سازندگی در این باره گفت: پس از دهه‌ها تحریم و عدم سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و صنایع با وضعیتی مواجه شدیم که در مباحث تحریمی از آن به عنوان اضمحلال ساختاری یاد می‌شود. در این حالت زیرساخت‌ها فرسوده می‌شوند و بازدهی به‌طور کلی کاهش می‌یابد. مانند مسائلی چون انرژی و ناترازی که کشور درگیر آن است که ناشی از عدم سرمایه‌گذاری است. این وضعیت برای یک کشوری با ۹۰ میلیون جمعیت، قابل ادامه نیست و برای رفع تحریم‌ها باید کاری کرد، نه اینکه بگوییم برکاتی هم دارد! موضوع تحریم یکی از عوامل اصلی نارضایتی‌های گسترده در سطح کشور بوده و تبعاتی چون مختل کردن چرخه تبادل کالا و ارز را در پی دارد و کسری بودجه را

آمریکا

تعارف ۲۵ درصدی

تهدید ترامپ علیه کشورهای جهان برای تجارت با ایران

گروه بین‌الملل: «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور آمریکا در جریان گفت‌وگویی با شبکه ان‌بی‌سی نیوز به تهدید دوباره کشورهایی پرداخت که با ایران داد و ستد دارند و تلاش کرد تا آنها را از تعامل تجاری با ایران دلسرد کند.

ترامپ به این شبکه آمریکایی گفت: «هر کشوری که با ایران مرادوات تجاری انجام دهد، تعرفه گمرکی ۲۵ درصدی برای هر معامله پرداخت خواهد کرد». درحالی که دونالد ترامپ، بحث تعرفه‌ها را به ابراز سرکوب علیه دیگر کشورها تبدیل کرده، عنوان کرد که اگر دادگاه عالی آمریکا در پرونده تعرفه‌های گمرکی علیه دولت او رأی صادر کند، یک «هرج و مرج کامل» شکل خواهد گرفت. درحالی که پیش‌تر «کارولین لویت» سخنگوی کاخ سفید روز دوشنبه در جمع خبرنگاران تأکید کرد که دونالد ترامپ به‌دنبال دیپلماسی با ایران است، یک مقام آمریکایی به شبکه خبری الجزیره گفت که ترامپ به همراه تیم امنیت ملی خود، عصر سه‌شنبه گزینیهایی از جمله گزینه نظامی را بررسی خواهد کرد. لویت هم در سخنانی مدعی شده بود که ترامپ در صورت لزوم از

استفاده از زور علیه ایران‌هراسی ندارد.

رئیس‌جمهور آمریکا در اوایل هفته جاری از ادعاهای خود مبنی بر اقدام نظامی احتمالی علیه ایران عقب‌نشینی کرده و گفته بود که تحولات در ایران را تحت‌نظر دارد اما دلیلی برای ارسال نیروی نظامی به ایران نمی‌بیند. اما در واکنش به تهدید تازه ترامپ، دولت چین مخالفت خود را با هرگونه تهدید تعرفه‌ای «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهوری آمریکا علیه کشورهایی که با ایران همکاری اقتصادی دارند، اعلام کرد.

وزارت خارجه چین اعلام کرد که مخالف اظهارات ترامپ درباره اعمال تعرفه گمرکی بیشتر بر کشورهایی است که با ایران معاملات تجاری انجام می‌دهند. این وزارتخانه در واکنش به تهدید ترامپ درباره تعرفه گمرکی مربوط به ایران گفت که از حقوق مشروع حمایت خواهیم کرد. این موضع‌گیری جدید پکن درحالی مطرح شده که «مانو نینگ» سخنگوی وزارت خارجه چین روز گذشته در یک نشست خبری در واکنش به تهدیدهای دونالد ترامپ علیه ایران گفت: پکن با دخالت در امور داخلی کشورهای دیگر و استفاده از زور یا تهدید در روابط بین‌الملل مخالف بوده است. وی افزود: «ما بر این باوریم که حاکمیت و امنیت همه کشورها باید کاملاً با کمک قوانین بین‌المللی حفظ شود». این دیپلمات چینی تصریح کرد که ما از همه طرف‌ها می‌خواهیم که برای حفظ صلح و ثبات در آسیای غربی تلاش بیشتری کنند. مانو نینگ با بیان اینکه پکن از نزدیک اوضاع ایران را زیر نظر دارد، افزود: «مطمئن هستیم تهران بر مشکلات غلبه خواهد کرد و ثبات این کشور حفظ خواهد شد».

بر کشور تحمیل می‌کند و یک عامل تورم‌زا محسوب می‌شود که در نهایت مهار آن را بسیار دشوار می‌کند. اگر واقع‌بینانه به مسائل نگاه کنیم، راهی جز دیپلماسی و مذاکره نیست. نمی‌توان ۳ سال منتظر ماند تا دوره ترامپ به اتمام برسد. ضمن آنکه در دوره بایدن نیز مسائل ایران با آمریکا حل نشد. سیگنال‌های اخیر برای مذاکره می‌تواند یک دریچه و یا یک روزنه تلقی شود اما این بار باید کاری اساسی و معنادار انجام شود. مذاکره غیرمستقیم و تک‌بعدی بر سر یک موضوع مانند تجربه‌های گذشته بعید است که راه به‌جایی ببرد. ترامپ با توجه به مسائل داخلی آمریکا نمی‌تواند با مسئله غنی‌سازی در ایران کنار بیاید چراکه پایگاه طرفداران او این اقدام را به‌نوعی احیای برجام تلقی می‌کنند. باید توجه داشت که ترامپ سیاست خارجی آمریکا را شخصی‌سازی کرده و می‌خواهد کار را به‌نام خود تمام کند. همان‌طور که می‌بینیم پس از مایک والتز، مارکو روبیو همزمان سمت مشاور امنیت ملی و وزیر خارجه را برعهده دارد و در پرونده‌های ونزوئلا و کوبا هم فعالیت می‌کند. در چنین فضایی مذاکرات احتمالی ایران با آمریکا نیز محدود به فرمان ترامپ به ویتکاف برای غنی‌سازی صفر می‌شود. ایران باید برای تعامل با ترامپ نیز متقابلاً نماینده تعیین کند. محدودیت خاصی هم برای مذاکره تعیین نشود. ایران می‌تواند در همه زمینه‌ها مذاکره کند اما در نهایت نتایج حاصل از آن را نپذیرد.

حسن بهشتی‌پور، کارشناس مسائل بین‌الملل نیز در ادامه این گفت‌وگو بیان کرد: در سیاست خارجی چیزی به‌نام بن‌بست وجود ندارد. می‌توان با تغییر رویکردها از وضعیت فعلی خارج شد. مانند قطاری که ریل عوض می‌کند اما هدف و مسیر تغییر پیدا نمی‌کند. در موضوع روابط ایران و آمریکا هدف اصلی مدیریت تنش‌ها بوده و راه اصلی، مذاکره و گفت‌وگو است. پرسش اصلی در این زمینه این است که آیا در دو طرف آمادگی لازم وجود دارد؟ در جواب باید گفت که هر دو طرف آماده هستند اما منتظر تغییر رویکرد دیگری هستند. مانند یک توری که در آن دو خودرو با سرعت تمام به‌هم نزدیک می‌شوند اما یکی از آنها در لحظه آخر تغییر مسیر می‌دهد. تهران و واشینگتن نیازمند آن هستند تا این تغییر مسیر را همزمان انجام دهند. در این صورت می‌توان با نگاه‌های جدید شاهد تغییراتی باشیم. ضمن آنکه باید عنوان کرد که مسئله هسته‌ای تنها یکی از موارد چالش‌برانگیز

رئیس‌جمهور آمریکا پیش‌تر جنگ تعرفه‌ای گسترده‌ای علیه چین و کشورهای مختلف جهان به راه انداخته بود اما به‌تدریج از مواضع خود عقب‌نشینی کرد. ترامپ تعرفه‌ها با عوارض بر واردات را یک «اکسیر اقتصادی» می‌بیند که می‌تواند کارخانه‌ها را به قلب آمریکا بازگرداند، برای دولت پول بیاورد و کشورهای خارجی را برای انجام آنچه او می‌خواهد تحت‌فشار قرار دهد. تهدید به مقابله با کشورهای طرف ایران برای داد و ستد نیز چیزی جدید در سیاست خارجی دولت آمریکا حساب نمی‌شود. ایران هم‌اکنون نیز تحت شدیدترین تحریم‌ها قرار دارد و حجم قابل‌توجهی از تبادل اقتصادی را با کشورهای مختلف جهان ندارد.

ترامپ در دوره اول ریاست جمهوری خود بر اکثر کالاهای چینی و پل‌های خورشیدی، ماشین لباسشویی، فولاد و آلومینیوم وارداتی، تعرفه وضع کرده بود. افزایش عوارض واردات شاید قیمت این اقلام را افزایش داد اما تأثیر کمی بر تورم کلی داشته یا اصلاً تأثیری نداشت. تعرفه‌های مذکور، تأثیر چندانی در بازگرداندن مشاغل کارخانه نداشت. اقتصاددانان موافق هستند که جنگ تجاری دوم ترامپ می‌تواند بسیار پرهزینه‌تر از جنگ اول باشد. در دوره اول ریاست جمهوری ترامپ، تیم تجاری او به دقت فهرست تعرفه‌های خود را متمرکز کردند تا از تأثیر آن بر مصرف‌کنندگان جلوگیری کرده یا حداقل، آن را به تعویق بیندازند. ویلیام راینش، یکی از مقامات بازرگانی سابق آمریکا گفت: آنها محصولات صنعتی را هدف قرار دادند و نه محصولات که در قفسه‌های المارت قرار می‌گرفتند و این تأثیر تعرفه‌ها را کمتر کرد.

در روابط ایران و آمریکاست. طرف آمریکایی مدعی است که توان هسته‌ای ایران را طی حمله نظامی از بین برده و در آن سو، ایران سیاست ابهام را در پیش گرفته و روایت کاخ سفید را تأیید نمی‌کند و معتقد است که توان هسته‌ای در اذهان مردم و دانشمندان است. طبیعی است با توجه به شرایط کنونی هیچ عقل سلیمی، ایجاد محدودیت بر توان دفاعی کشور ازجمله موشک‌ها و پهپادها را نپذیرد. اما راه‌حل‌های میانه‌ای نیز وجود دارد.

برای بهتر کردن فضای اقتصادی و توسعه کشور همچنین بهبود معیشت، ایران می‌تواند به‌صورت داوطلبانه غنی‌سازی را به مدت ۵ سال تعلیق کند. در سایر موضوعات ایران می‌تواند درون‌گرایی را در دستورکار قرار دهد تا به نتایج مثبتی در اقتصاد کشور برسد تا دستش برای سیاست خارجی نیز باز شود. این موضوع را باید به‌صورت همزمان پیش برد. سیاست داخلی و خارجی دو موضوع مهم و تأثیرگذار بر یکدیگر هستند.

دیپلماسی

تلافی می‌کنیم

واکنش عراقچی به اقدام تازه اروپا

«سیدعباس عراقچی» در واکنش در پیامی در شبکه ایکس به اقدام پارلمان اروپا در ممنوع اعلام کردن ورود دیپلمات‌ها و نمایندگان ایران به این پارلمان واکنش نشان داد و نوشت: بیش از دو سال نسل‌کشی در غزه که جان ۷۰ هزار فلسطینی را گرفته است، پارلمان اروپا را به هیچ اقدام واقعی علیه اسرائیل سوق نداده است. حتی با اینکه تانیا‌هو به اتهام جنایات جنگی توسط دادگاه کیفری بین‌المللی تحت تعقیب است، او آزادانه بر فراز حریم هوایی اروپا پرواز می‌کند. در مقابل تنها چند روز شورش‌های خشونت‌آمیز در ایران کافی است تا پارلمان اروپا، دیپلمات‌های ما را از ورود به پارلمان خود منع کند. مردم احمق نیستند. آنها با چشمان خود می‌بینند که چه اتفاقی در حال رخ دادن است. ایران به‌دنبال دشمنی با اتحادیه اروپا نیست اما هرگونه محدودیتی را تلافی خواهد کرد. عراقچی همچنین در پیامی خطاب به صدراعظم آلمان نوشت: از میان همه دولت‌ها، دولت آلمان شاید بدترین موقعیت را برای پرداختن به موضوع «حقوق بشر» داشته باشد، دلیل آن ساده است. استانداردهای دوگانه آشکار در سال‌های گذشته، هرگونه اعتبار آن دولت را از بین برده است. وقتی ایران ترویرست‌هایی که غیرنظامیان و افسران پلیس را می‌کشند، درهم می‌شکنند، صدراعظم آلمان با عجله اعلام می‌کند که «خشونت ابراز ضعف است». پس آقای مرتس در مورد حمایت کامل خود از قتل عام ۷۰ هزار فلسطینی در غزه چه می‌گوید؟ ایرانیان همچنین ستایش نفرت‌انگیز آقای مرتس از اسرائیل را هنگامی که تابستان گذشته، خانه‌ها و صنایع کشورمان را بمباران کرد به یاد می‌آورند. صدراعظم آلمان اصرار داشت که آن خشونت بی‌دلیل و غیرقانونی، کار کثیفی است که اسرائیل با انجام آن به اروپا خدمت می‌کند. این درحالی است که آلمان در مورد ریایش اخیر یک رئیس دولت از سوی ایالات متحده سکوت کرده است. سخنرانی همتای آلمانی من در مورد «حقوق بشر» و «مشروعیت» نیز به همان اندازه بی‌معنی است زیرا کارفرمای او هیچ کاری برای حمایت از هر دو انجام نداده است. لطف کنید! کمی هم شرم داشته باشید. بهتر آن است که آلمان به دخالت غیرقانونی خود در منطقه ما از جمله حمایت از نسل‌کشی و تروریرسم پایان دهد.

مشاهدات زمستان

نمایشگاه‌هایی که این روزها برپا هستند

علاقه‌مندان به هنرهای تجسمی می‌توانند در این روزها از نمایشگاه‌هایی از جمله «زمستان»، «مشاهدات»، «دشت پیش از فراموشی»، «معتبر»، «پرنده‌ها»، «راهی به درون آن دیوار»، «در جست‌وجوی رازی کهن»، «پرده سیزدهم»، «ملاقات» و «دریاچه زرد» بازدید کنند.

زمستان: نمایشگاه انفرادی «زمستان» از یعقوب امدادیان تا جمعه ۲۶ دی در گالری (۲+ ده ونسک) واقع در ونک، خیابان سنول، پلاک ۴۰ برپاست. این گالری شنبه‌ها و یک‌شنبه‌ها تعطیل است و سایر روزها می‌توان از ساعت ۱۱ تا ۱۹ از نمایشگاه آن بازدید کرد.

مشاهدات: نمایشگاه گروهی نقاشی «مشاهدات» تا سه‌شنبه ۳۰ دی در گالری (۱۱) واقع در خیابان سنایی، خیابان شاهین (خدری)، پلاک ۱۸، طبقه اول برپاست. این گالری شنبه‌ها و یک‌شنبه‌ها تعطیل است و سایر روزهای هفته می‌توان از ساعت ۱۲ تا ۲۰ از این نمایشگاه بازدید کرد.

معتبر: نمایشگاه انفرادی «معتبر» از امیرحسین شهنازی تا جمعه ۲۶ دی در گالری «پروژه‌های آران» واقع در خیابان نوفل لوشاتو، کوچه لولاگر، پلاک ۵ برپاست. این گالری شنبه‌ها و یک‌شنبه‌ها تعطیل است و سایر روزهای هفته می‌توان از ساعت ۱۳ تا ۱۸ از نمایشگاه آن بازدید کرد.

پرنده‌ها: نمایشگاه انفرادی «پرنده‌ها» از صراحی رفعتی تا جمعه ۲۶ دی در گالری «سو» واقع در خیابان ویلا، خیابان سمیه، خیابان پورموسی، شماره ۳۰ برپاست. این گالری

شنبه‌ها، یک‌شنبه‌ها و دوشنبه‌ها تعطیل است و سایر روزهای هفته می‌توان از ساعت ۱۸ تا ۲۰ از نمایشگاه آن بازدید کرد.

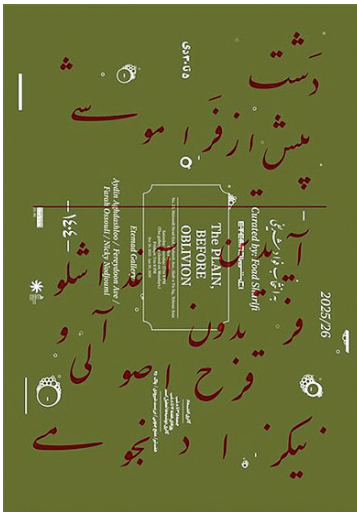
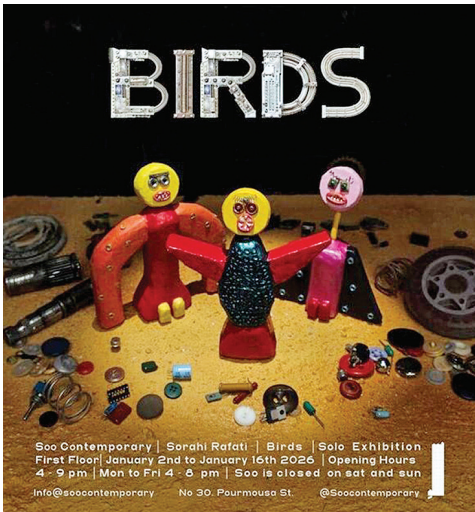
راهی به درون آن دیوار: نمایشگاه انفرادی طراحی «راهی به درون آن دیوار» از جواد مدرسی تا سه‌شنبه ۳۰ دی در گالری «پروژه‌های ۰۰۹۸۲۱» واقع در خیابان کریم‌خان زند، خیابان خردمند، کوچه ۱۸، پلاک ۲۵ برپاست. علاقه‌مندان به بازدید از این نمایشگاه می‌توانند هم‌روزه به‌جز شنبه‌ها از ساعت ۱۶ تا ۲۰ از این نمایشگاه بازدید کنند.

در جست‌وجوی رازی کهن: نمایشگاه گروهی نقاشی «در جست‌وجوی رازی کهن» با گردآوری مژده حسینی تا چهارشنبه ۲۴ دی در گالری «سیحون» واقع در خیابان وزرا، کوچه چهارم، شماره ۱۱ برپاست. این گالری دوشنبه‌ها تعطیل است و سایر روزها می‌توان از ساعت ۱۴ تا ۱۹ از نمایشگاه آن بازدید کرد.

پرده سیزدهم: نمایشگاه انفرادی «پرده سیزدهم» از امیرمهدی زاهدی تا جمعه ۲۶ دی در گالری «شریف» واقع در میدان قدس، خیابان شریعتی، کوچه ماهروزاده، پلاک ۱۱ برپاست. این گالری شنبه‌ها تعطیل است و سایر روزها می‌توان از ساعت ۱۲ تا ۱۹ از نمایشگاه آن بازدید کرد.

ملاقات: نمایشگاه انفرادی «ملاقات» از الهه معتمدی تا جمعه ۲۶ دی در گالری «ریشه ۲۹» واقع در خیابان فرشته، خیابان آقابزرگی، رویه‌روی بن‌بست یاس، پلاک ۳۱ برپاست. این گالری شنبه، یک‌شنبه و سه‌شنبه تعطیل است و سایر روزهای هفته می‌توان از ساعت ۱۳ تا ۲۰ از نمایشگاه آن بازدید کرد.

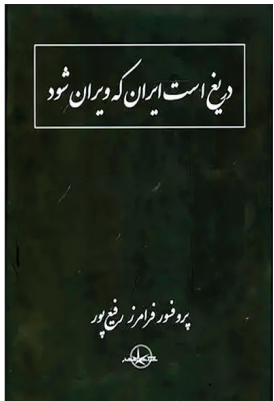
دریاچه زرد: نمایشگاه انفرادی «دریاچه زرد» از محدثه طاهری تا جمعه ۲۶ دی در گالری «دلگشا» واقع در خیابان انقلاب، خیابان دوازدهم فروردین، کوچه نوروز، پلاک ۱۷ برپاست. این گالری شنبه، یک‌شنبه، سه‌شنبه و چهارشنبه تعطیل است و سایر روزهای هفته می‌توان از ساعت ۱۵ تا ۱۹ از نمایشگاه آن بازدید کرد.

واکاوی بحران‌های جامعه ایران

فرامرز رفیع‌پور در دریغ است ایران که ویران شود دردمندانه هشدار می‌دهد

ویران‌کننده ایران دارد. او در پیش‌گفتار کتاب نگران «درک و پذیرش مسئولان و خوانندگان» است؛ چراکه وضعیت کنونی کشور را هم‌چون بیماری می‌بیند که نیاز به جراحی و چشیدن تلخی دارو دارد. از همین‌رو با بینشی جامعه‌شناختی و با بهره‌گیری از مدلی تحلیلی در صفحه به صفحه کتاب به جراحی و واکاوی بحران‌ها و مشکلات جامعه ایرانی می‌پردازد. رفیع‌پور معتقد است دشمن خسته و شکست‌خورده از صحنه نظامی، اکنون صحنه جنگ را عوض کرده و به جنگی «فرهنگی – اجتماعی» روی آورده است و سعی دارد با تخریب بنیان و پای‌بست‌های فرهنگی و اجتماعی، ایران را ویران کند. او به مخاطب هشدار می‌دهد طراحان این جنگ پیچیده، زبده هستند و نباید با خیال خام تصور داشت، نقشه‌های‌شان ساده‌فهم است. از همین رو برای درک بهتر این جنگ و پاشنه آشیل‌های داخلی آن در فصول مختلف کتاب به موشکافی «استعمار و نقش آن»، «جایگاه ایران در نظام استعماری»، «تئوری‌های مبنایی در جنگ فرهنگی – اجتماعی»، «تخریب نظام فکری و ادراکی»، «نظام فرهنگی و تخریب آن»، «نظام مذهبی و حکومت اسلامی: امتیازات، تناقضات و الزامات»، «نظام اجتماعی و اختلال آن»، «نظام حکومتی ایران: امکانات و محدودیت‌ها» و «نظام اقتصادی و عوامل مؤثر اقتصادی» پرداخته و می‌کوشد در هر بخش به بررسی مسائل، ناکارآمدی‌ها، نقشه‌های چندگانه دشمن و الزامات مقابله و مواجهه با آن‌ها بپردازد. نویسنده که نگاهی جمع‌گرایانه دارد، از ریشه مشکلات در فرهنگ و اجتماع ایران نیز غفلت نکرده و با نگاهی استدلالی و نقادانه ویژگی‌های جامعه ایرانی را برمی‌شمارد.

دریغ است ایران که ویران شود

فرامرز رفیع‌پور
شرکت سهامی انتشار
صفحه ۳۳۴
۱۴۰۰۰۰ تومان

نگرانی دردمندانه

«دریغ است ایران که ویران شود» جلد دوم کتابی است که به‌خاطر ضرورت و اهمیت مطالبش از جلد اول پیشی گرفته و زودتر یا به عرصه وجود گذاشته است. عنوان کتاب به روشنی از نگرانی دردمندانه یک جامعه‌شناس ایرانی حکایت می‌کند و نشان می‌دهد نویسنده رسالت خود را آگاهی‌بخشی و حساسیت‌آفرینی نسبت به شرایط روبه‌اضمحلال جامعه می‌داند. فرامرز رفیع‌پور کتاب «دریغ است ایران که ویران شود» را به دل‌ورانی تقدیم کرده است که «از ایران دفاع و آن را از ویرانی حفظ نمودند و آنانی که به ایران عشق می‌ورزند و برای نجاتش با اخلاص و بدون توقع می‌کوشند.» همین تقدیم‌نامه و مقدمه دل‌سوزانه کتاب نشان از عمق دغدغه نویسنده برای «کنکاش و کشف شبکه بسیار وسیع و بسیار پیچیده مسائل»

گفت‌وگو

ابوالحسن داوودی در گفت‌وگو با «سازندگی»:

بازی دوسر باخت

امید ذاکری‌نیا

گروه فرهنگ

با اوج گرفتن اتفاقات در ایران، سینماها نیز چند روزی را در تعطیلات به‌سمر بردند و البته شرایط تولیدات نمایشی نیز تحت‌تأثیر قرار گرفت. برخی پلتفرم‌ها نیز مجبور به تعطیلی شدند، چون مخاطبان برای ورود نیاز به اینترنت و یا دریافت اس‌ام‌اس رمز عبور داشتند و این امکان‌پذیر نبود. با این وجود شنیده می‌شود که قرار است از روز سه‌شنبه سینماها مجدداً بازگشایی شوند؛ هرچند مشخص نیست که در صورت بازگشایی سالن‌های سینما و تئاتر آیا کماکان شاهد حضور تماشاگران برای تماشای آنها خواهیم بود!

سینما با حضور مردم باز می‌شود نه با دستور

ابوالحسن داوودی، کارگردان، فیلمنامه‌نویس و تهیه‌کننده صاحب‌سبک سینما به‌شمار می‌رود. زادبوم، رخ دیوانه، تقاطع، مرد بارانی، نان، عشق و موتور ۱۰۰۰ از فیلم‌های مطرح او هستند. او علاوه بر کارگردانی، مدتی هم رئیس هیئت‌مدیره خانه سینما بود. داوودی در سی و سومین جشنواره فیلم فجر، به‌خاطر فیلم متفاوت و پرطرفدار «رخ دیوانه» برنده سیمرغ کارگردانی و بهترین فیلم سال شد. او در جشنواره فجر سال ۱۳۸۷ نیز برای فیلم «زادبوم» جایزه بهترین فیلمنامه را گرفت، در حالی که سه سال قبل از آن، تندیس بهترین فیلمنامه را برای فیلم «تقاطع» گرفته بود. اما شاید یکی از پرمخاطب‌ترین آثار داوودی «نان، عشق و موتور ۱۰۰۰» باشد که در سال ۱۳۸۴ ساخته شد. با این کارگردان، نویسنده و تهیه‌کننده قدیمی سینما و دبیر و سخنگوی شورای عالی تهیه‌کنندگان سینما گفت‌وگویی درباره شرایط سینما با توجه به وضعیت خاص این‌روزها انجام دادیم که در ادامه می‌خوانید:

سال هشتم شماره ۲۱۶۲
چهارشنبه ۲۴ دی ۱۴۰۴

گزارش: سینمای جهان

از ساتیا جیت‌رای تا پدرخوانده

۱۰ سه‌گانه سینمایی که هر فیلم آن شاهکار است

شخصیت‌پردازی و جلوه‌های بصری شاهکارند: یاران حلقه، دو برج و بازگشت پادشاه.

۱ سه‌گانه اصلی جنگ ستارگان

جنگ ستارگان: امیدی تازه، جنگ ستارگان: امپراتوری ضربه می‌زند و جنگ ستارگان: بازگشت جدای، نه‌تنها دنیا و اسطوره‌ای جدید خلق کردند، بلکه داستانی کامل و رضایت‌بخش را ارائه می‌دهند و به‌طور کامل جزو کلاسیک‌های سینما هستند.

پایداری و حفظ کیفیت در یک مجموعه سینمایی کار ساده‌ای نیست، به‌ویژه وقتی قرار است یک داستان در سه فیلم روایت شود.

بسیاری از مجموعه‌ها با انتشار یک فیلم ضعیف، اعتبار خود را از دست می‌دهند، مثل سه‌گانه جدید «جنگ ستارگان» که با «ظهور اسکای‌واکر» سقوط کرد یا «مرد عنکبوتی ۳» که سه‌گانه سم ریملی را خراب کرد. برخی فرنچایزها مثل ایندیانا جونز، بورن، داستان اسباب‌بازی و نسخه مدرن سیاره میمون‌ها هم دیگر سه‌گانه باقی نماندند. با این وجود هالیوود و البته کمپانی‌های فیلمسازی در سراسر جهان همواره علاقه‌مند به تولید چندگانه‌ها بودند. مثلاً فیلم راکی که در دهه هفتاد میلادی تولید شد، آنقدر موفق بود که نه‌تنها ژانر ورزشی را ارتقا داد که به ساخت قسمت‌های بعدی منجر شد. هرچند هیچگاه سری‌های بعدی داستان‌های راکی بالبوآ به‌اندازه اولین فیلم دست‌کم نزد منتقدان موفق نبود. در اینجا نگاهی داریم به ۱۰ سه‌گانه‌ای که هر سه فیلم ساخته شده در آن شاهکار و دیدنی هستند، هرچند شاید سری فیلم‌های دیگری هم باشند که بتوان به این لیست اضافه کرد:

۱۰ سه‌گانه آپو

فیلم اول، پاتر پانچالی، ساخته ساتیاجیت رای است که زندگی کودکی تا نوجوانی شخصیت اصلی را دنبال می‌کند. آپراجیتو و دنیای آپو نیز به همان اندازه قدرتمندند و داستان رشد و کشف علاقه‌ها و آرمان‌های یک هنرمند را به زیبایی روایت می‌کنند.

۹ سه‌گانه کارآگاهان

کارآگاهان، پیاز شیشه‌ای و بیدار شو مرده هر کدام موضوعی متفاوت دارند، از اختلاف طبقاتی در خانواده‌های ثروتمند گرفته تا فرهنگ تأثیرگذاران و بررسی ایمان. همه فیلم‌ها با طنز خاص خود سرگرم‌کننده و هوشمندانه هستند.

۸ سه‌گانه بازگشت به آینده

بازگشت به آینده، بازگشت به آینده: قسمت دوم و بازگشت به آینده: قسمت سوم، از معدود سه‌گانه‌های بی‌نقص هستند که سفر در زمان، ماجراجویی و طنز را به شکل استانداردای ترکیب می‌کنند.

۷ سه‌گانه مرده شیطانی

مرده شیطانی، مرده شیطانی ۲ و ارتش تاریکی، هرکدام سبک متفاوتی دارند: وحشت، کمدی سیاه و پارودی فانتزی که همه با خلاقیت سم ریملی ساخته شده‌اند.

۶ سه‌گانه مرد بدون نام

این سه‌گانه سرچیلوئه (یک مشت دلار، برای چند دلار بیشتر، خوب، بد و زشت)، پایه‌گذار ژانر وسترن ایتالیایی است و با هر فیلم، هیجان و ماجراجویی افزایش می‌یابد.

۵ سه‌گانه پدرخوانده

پدرخوانده و قسمت دوم شاهکارند، اما قسمت سوم ضعف‌هایی دارد. نسخه کارگردان این فیلم (مرگ مایکل کورلئونه) تا حد زیادی این نواقص را جبران می‌کند.

۴ سه‌گانه شوالیه تاریکی

کریستوفر نولان با بنم آغاز می‌کند، شوالیه تاریکی و ظهور شوالیه تاریکی، سه فیلم بی‌نقص درباره افسانه بنم خلق کرد که هرکدام شاهکار مستقل هستند.

۳ سه‌گانه پیش از...

ریچارد لینکلیتر با قبل از طلوع، قبل از غروب و قبل از نیمه‌شب، داستان عشق و روابط انسانی را طی تقریباً ۲۰سال روایت می‌کند. هر فیلم به تهایی قابل‌تقدیر است.

۲ سه‌گانه ارباب حلقه‌ها

پیتر جکسون با اقتباس از رمان‌های تالکین، سه فیلم حماسی ساخت که هرکدام از منظر روایت،

کتاب با طرح یک «مسأله» آغاز شده است. او ایران را در معرض یک فلسف اجتماعی می‌بیند و نگران و ایرانی شالوده‌های اصلی نظام فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی آن است. او کوشیده تا وضعیت فعلی جامعه ایران را به تفکیک ساختارها و نهاد‌های اجتماعی مختلف، در پرتو یک نگاه تاریخی بلندمدت و با تکیه بر نقش عوامل خارجی و داخلی تحلیل و تشریح کند.

چارجوب اصلی کتاب

متغیرهای مورد بررسی در کتاب «دریغ است ایران که ویران شود» به این شرح است:

۱- ابتدا تلاش بر آن است تا در یک قالب وسیع‌تر بین‌المللی نشان داده شود که در رقابت‌های بین‌المللی، کشورهای قوی‌تر چه اهدافی را در کشورهای ضعیف‌تر دنبال و برای دستیابی به آن اهداف از چه روش‌هایی استفاده می‌کنند.

۲- در مرحله بعد به آن می‌پردازد که در این قالب بین‌المللی، آن‌ها از آغاز ارتباط، برای ایران چه جایگاهی را ترسیم و تنظیم کرده، به چه اقداماتی دست یازیده و چه ریل‌هایی را برای استثمار تنظیم و تثبیت کرده‌اند که تا به امروز به‌طور خودکار فعال‌اند. سپس گفته شده انقلاب اسلامی تا چه حد با اهداف آن‌ها سازگار بوده و از کجا تا چه میزان با اهداف آن‌ها در تضاد قرار گرفته است و در نتیجه آن‌ها برای مقابله غیر نظامی، بر پایه چه مدل‌های فکری (تئوریک) پیش می‌روند و بر آن پایه، چه اهدافی را با چه اقداماتی دنبال می‌کنند. مهم‌ترین این اقدامات در زمینه‌های زیر مورد بررسی قرار می‌گیرند: نظام تفکر، نظام فرهنگی، نظام مذهبی، نظام اجتماعی، نظام حکومتی و نظام سازمانی، نظام اقتصادی. از آن‌جا که مسائل در زمینه‌های فوق به‌طور جمعی در ارتباط متقابل هم‌زمان بر وضعیت تأثیر می‌گذارند، اولاً تفکیک فصول فوق برای دستیابی به یک شناخت ساختارمند است و ثانیاً تقدم و تاخر آن‌ها نیز مبتنی بر قواعد منطقی است. درحالی‌که در عمل آن‌ها با یک نظم منطقی تأثیر نمی‌گذارند. لذا نویسنده در تشریح متن نیز تأثیر بوده که گاه برخی مطالب را تکرار کند تا ارتباط بین مطالب برای خواننده روشن شود. در عین حال در پایان تلاش شده که ارتباط بین بخش‌های فوق به‌طور خلاصه به گونه‌ای پیوسته تشریح شوند.

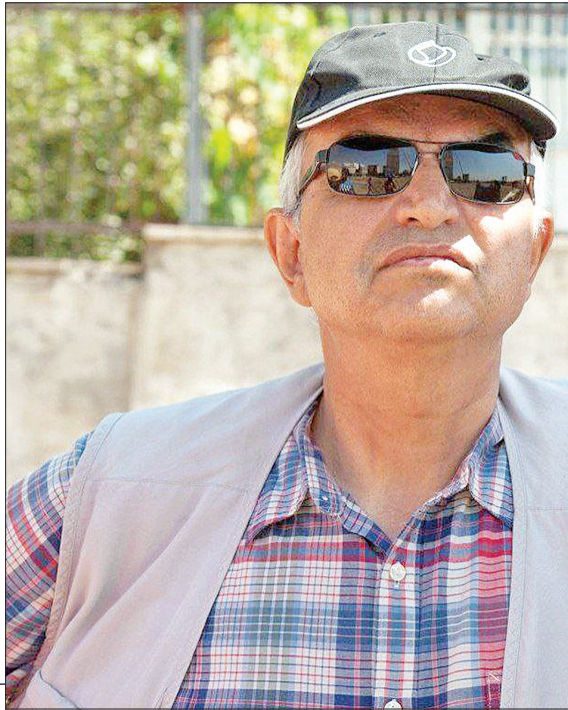
موانع تفکر تجمعی در ایران

رفیع‌پور در بخش انتهایی کتاب، به یک جمع‌بندی وسیع از بحث‌های

با یک چوب برانیم و قضاوت کنیم. حق همه است که اعتراض معقول داشته باشند».

من یک شهروند ایرانی هستم

او در پاسخ به این سوال که واکنش به‌عنوان یک سینماگر چگونه باید باشد؟ هم افزود: «من در حال حاضر نه به‌عنوان یک فیلمساز یا دست‌اندرکار بلکه به‌عنوان یک شهروند ایرانی نظر می‌دهم. ما سالیان طولانی و در دفعات مختلف با این مسائل روبه‌رو بوده‌ایم؛ به اشکال گوناگون جنبش و اعتراض و اعتصاب... و متناسب با نوع کشش‌ها و واکنش‌های که هر بار انجام شده، تأثیر عظیمی نیز روی جامعه گذاشته و باعث به‌وجود آمدن «امید» یا ناامیدی در مردم می‌شود». داوودی در ادامه گفت: «جامعه ایران بدون هرگونه دخالت یا دست‌اندازی خارجی نیاز به تغییر روش و نگاه دارد و اگر این اتفاق نیفتد آن‌وقت واکنش‌ها شکل حاد به خودش می‌گیرد». او همچنین گفت: «وقتی شرایط به این نقطه ختم می‌شود، تأثیر روانی بزرگی در جامعه خواهد داشت که از تأثیر جانی و مالی که اتفاق افتاده، بسیار بزرگتر و مؤثرتر و البته آسیب‌زاتر خواهد بود».

جامعه، خمیر نانوائی نیست

کارگردان فیلم‌های موفق چون «جیب‌برها به بهشت نمی‌روند» و «رخ دیوانه» گفت: «باید از زاویه دید بالا به ماجرا نگاه کنیم و از گرماگرم حوادث و هیجانات و مسائل سیاسی و اینکه حق با کیست؟ یا چه کسی درست می‌گوید؟ فاصله بگیریم. کسی که با عطف به ماجرا نگاه می‌کند، پیش از هر چیزی باید این برایش اهمیت داشته باشد که انسان و جامعه، خمیر نانوائی نیستند که یکی را در یک تور بگذارد سنگ‌گ شود و دیگری نان بربری. اگر این روح و روان جامعه آسیب ببیند هیچ چیزی، حتی ایمان و اعتقاد، نمی‌تواند درست‌ش کند. اگر به جایی برسیم که این تأثیر روی روان جامعه قابل ترمیم نباشد، همه‌مان بازنده خواهیم بود».

شرایط امروز معقول نیست

در تاریخ سینمای جهان، فیلم‌ها و آثار نمایشی زیادی با مضمون اعتراض‌های اجتماعی ساخته شده‌اند و هنوز هم ساخته می‌شوند. درواقع هنرمندان و سینماگران معمولاً با نگاهی انتقادی به ماجرا می‌پردازند. ابوالحسن داوودی اما در این رابطه گفت: «پرسشگری هنرمندانه از نظر من در زمانی رخ می‌دهد که اتفاقات در یک بستر معقول رخ دهد اما آنچه امروز شاهد آن هستیم، شرایط معقولی ندارد». داوودی در ادامه اضافه کرد: «به هر دلیلی اگر مسئله‌ای به‌وجود بیاید و کنش و واکنش شکل بگیرد و معقولیت از بین برود، کل جامعه در معرض خطر آسیب قرار می‌گیرد. آسیبی که قابل ترمیم نیست. حتی اگر احساس کنیم پیروز شدیم یا بازنده شدیم. این بازی دو سر باخت است».

عقل سلیم نباشد، برنده‌ای هم نیست

سخت‌گویی شنواری عالی تهیه‌کنندگان سینما در بخش دیگری از صحبت‌هایش افزود: «اگر عقل سلیمی در کار نباشد که به این مسائل توجه کند، همان‌طور که گفتیم هیچ برنده‌ای نخواهد داشت». او در پاسخ به این سوال که وظیفه هنرمند در چنین شرایطی چه می‌تواند باشد، گفت: «هنرمندان هم جزئی از جامعه هستند. همه این اتفاقات روی هنرمندان هم به‌عنوان مردم همین جامعه، تأثیرگذار خواهد بود و هنرمند بودن و سینماگر بودن در چنین شرایطی اصلاً اهمیت و کارکرد ندارد». ابوالحسن داوودی در بخش پایانی صحبت‌هایش با ابراز نگرانی برای مردم و جامعه به‌واسطه این اتفاقات گفت: «من برای تمام مردم و کل جامعه نگران هستم. متأسفانه احساس و برداشتم این است که ادامه این روند تمام جامعه ایران را دچار آسیب‌های جدی می‌کند و این آن اصلی است که باید به آن توجه شود».

دیدگاه: یادداشت اقتصادی

قدرت تشخیص

پیش بینی احتمال ابتلا به بیماری
چه ارزش افزوده‌ای ایجاد می‌کند؟

مهتا معرفت

مترجم

بخش بزرگی از هنر پزشکی به این مربوط می‌شود که پزشک بتواند با کمک پرسش‌های دقیق و معاینه‌های جسمی بفهمد، بیمار مورد نظر به چه مرضی مبتلا شده است. از آن دشوارتر آن است که پیش‌بینی کنیم، فرد در آینده ممکن است به چه بیماری گرفتار شود. این همان کاری است که یک تیم فعال در حوزه هوش مصنوعی به آن می‌پردازد. جزئیات کارهای آنها در شماره ۱۷ سپتامبر نشریه نیچر (Nature) به چاپ رسیده بود. این مدل که با نام دلفی (۲M-Delphi) شناخته می‌شود هنوز برای کاربرد در بیمارستان‌ها آماده نیست اما سازندگانش امیدوارند که بتواند به پزشکان در پیش‌بینی هزار بیماری مختلف ازجمله آلزایمر، سرطان و حملات قلبی کمک کند. این بیماری‌ها هر سال میلیون‌ها نفر را گرفتار می‌کنند. مدل مورد نظر آنها علاوه بر کمک به بیماران در معرض خطر می‌تواند به مقامات دولتی در تخصیص بودجه به مناطقی که در آینده احتمالاً به منابع مالی بیشتر نیاز خواهند داشت، یاری برساند.

این مدل را تیم‌هایی از آزمایشگاه زیست‌شناسی مولکولی اروپا (EMBL) در کمبریج و مرکز تحقیقات سرطان آلمان در هایدلبرگ ساختند. مدل از الگوهای زبانی بزرگی مانند GPT-۵ الهام می‌گیرد. مدل‌هایی که می‌توانند، نثر روانی تولید کنند. الگوهای بزرگ زبانی می‌توانند، الگوها را در میان انبوهی از متون برگرفته از اینترنت شناسایی و کلمه‌ای را انتخاب کنند که با بیشترین احتمال در جمله بعدی می‌آید. سازندگان دلفی می‌گویند اگر حجم زیادی از داده‌های مربوط به سلامت انسان به یک مدل هوش مصنوعی تزریق شود، آن مدل می‌تواند توانایی پیش‌بینی مشابهی پیدا کند. طراحی الگوهای بزرگ زبانی جاقفاده از بسیاری جهات برای این منظور مناسب است. اما یکی از نیازهای اصلی آن است که به مدل آموزش دهیم، زمان طی شده بین رویدادهای زندگی یک فرد را در نظر بگیرد. در متون نوشتاری، کلمات بلافاصله یکی پس از دیگری ظاهر می‌شوند اما این امر در مورد تشخیص‌ها در طول زندگی بیمار صادق نیست. برای مثال، تفسیر فشار خون بالا پس از تست مثبت بارداری به این بستگی دارد که فاصله این دو چند هفته باشد (که در این صورت بر بارداری تأثیر می‌گذارد) یا چند سال.

برای انجام چنین تعدیلاتی، بخشی از الگوی زبانی بزرگ، جایگاه یک کلمه را بر مبنای سن بیمار کدگذاری می‌کند. با این حال اشتباه‌ها زیاد بود و نسخه اولیه، مدل تشخیص‌هایی را پس از مرگ بیمار پیش‌بینی کرده بود. پس مدل دلفی را با داده‌های ۴۰۰ هزار نفر از بانک زیستی بریتانیا آموزش دادند. این پایگاه کامل‌ترین مجموعه داده‌های زیست‌شناسی انسانی را در جهان دارد. زمان‌بندی و توالی کدهای ICD-۱۰ به مدل داده شد. این شکل اختصاری بین‌المللی برای ثبت رسمی تشخیص‌های پزشکان است و ۱۲۵۶ بیماری مختلف را نشان می‌دهد که در مجموعه داده‌های بانک زیستی آمده‌اند. به دنبال آن، داده‌های ۱۰۰ هزار نفر دیگر قبل از آزمایش در سوابق درمانی دانمارکی به مدل افزوده شدند. در این مرحله تیم از داده‌های ۱/۹ میلیون دانمارکی از سال ۱۹۷۸ بهره برد تا نمونه‌ای متنوع‌تر و معتبرتر نسبت به بانک زیستی بریتانیا به دست آورد. پژوهشگران برای ارزیابی عملکرد مدل مساحت زیر منحنی (AUC) آن را اندازه گرفتند که به منطقه‌ای در چارت احتمال اشاره می‌کند و در آن مقدار یک به‌معنای شرایط کامل و ۰/۵ به‌معنای شرایط تصادفی است. این اندازه برای پیش‌بینی‌هایی با فاصله ۵ سال از طریق دلفی از طریق دلفی به میزان ۵/۷۶ در مورد داده‌های بریتانیا و ۵/۶۷ برای داده‌های دانمارک بود. رویدادهایی که پس از یک رویداد خاص اتفاق می‌افتند، اغلب به‌درستی پیش‌بینی می‌شدند اما پیش‌بینی مواردی مانند ابتلا به ویروس که از طریق عوامل تصادفی خارجی اتفاق می‌افتند، دشوارتر هستند. همچنین صحت مدل با مرور زمان، اندکی کاهش یافت. دلفی بسیار جذاب به‌نظر می‌رسد اما فقط مدل پیش‌بینی‌کننده سلامت نیست.

اگرچه بیماران باید برای دریافت منافع مستقیم دلفی مدت‌ها انتظار بکشند اما نسخه اولیه آن از هم‌اکنون گنجینه‌ای بالقوه برای زیست‌شناسان به‌شمار می‌رود. سبک پیش‌بینی آن بیان می‌کند که کدام شرایط می‌توانند با یکدیگر ترکیب و به این صورت ممکن است، روابط کشف نشده و جدیدی بین بیماری‌ها آشکار شوند. علاوه بر این الگوهای دقیق‌تر هوش مصنوعی پیش‌رفت‌های بزرگ‌تری ایجاد خواهند کرد. ایوان برنی، متخصص ژنتیک می‌گوید: «احتمالات پیش‌رو همچنان آور هستند و من احساس کودکی را دارم که در مغازه آبنبات‌فروشی است.»

منبع: اکونومیست

توسعه

بررسی تحولات اقتصادی

اثر یارانه روی نابرابری

آیا پرداخت نقدی یارانه سوخت می‌تواند نابرابری را کاهش دهد؟

سعید مشهوری

گروه اقتصاد

ایده جایگزینی یارانه سوخت با پرداخت نقدی، سال‌هاست که در سطح نظری مطرح شده اما شواهد تجربی قوی درباره پیامدهای واقعی آن محدود بوده است. ایران یکی از معدود کشورهایی است که این سیاست را در مقیاس گسترده اجرا کرده است. کشوری با یارانه‌های عظیم انرژی، تورم بالا، محدودیت‌های مالی و چالش‌های سیاسی، که در دوران محمود احمدی‌نژاد تصمیم گرفت، بخش بزرگی از یارانه‌های سوخت را حذف و در عوض پرداخت نقدی همگانی برقرار کند.

نقطه آغاز این تصمیم به سال ۱۳۸۴ بازمی‌گردد. زمانی که دولت برای نخستین بار به‌طور جدی تلاش کرد، مصرف سوخت را کنترل کند و بخشی از بار مالی یارانه‌ها را کاهش دهد. در این سال، سیاست سهمیه‌بندی بنزین اجرا شد. خودروهای شخصی ماهانه ۱۰۰ لیتر بنزین با قیمت یارانه‌ای ۱۰۰ تومان دریافت می‌کردند، درحالی که مصرف مازاد بر سهمیه با قیمت آزاد ۴۰۰ تومان عرضه می‌شد. تاکسی‌ها و خودروهای باری از این محدودیت معاف بودند. این نظام دوزخی عملاً باعث افزایش قابل توجه قیمت بنزین برای مصرف‌کنندگان پر مصرف شد؛ گروهی که عمدتاً در دهک‌های بالای درآمدی قرار داشتند. اگرچه این سیاست شامل پرداخت نقدی به خانوارها نمی‌شد اما از نظر سیاسی و اجرایی زمینه را برای اصلاحات عمیق بعدی فراهم کرد.

یارانه‌های سوخت فسیلی در سال ۲۰۲۲ به حدود ۷ تریلیون دلار در سطح جهان رسیده‌اند؛ رقمی معادل ۵ تا ۷ درصد تولید ناخالص داخلی جهان. این حجم عظیم از منابع عمومی به‌جای حمایت هدفمند از اقشار آسیب‌پذیر عمدتاً به‌نفع دهک‌های پردرآمد مصرف می‌شود زیرا این گروه‌ها مصرف انرژی بالاتری دارند. علاوه بر آن، پایین نگه داشتن مصنوعی قیمت سوخت موجب مصرف بیش از حد، افزایش انتشار گازهای گلخانه‌ای و تشدید تغییرات اقلیمی می‌شود. صندوق بین‌المللی پول تخمین می‌زند که حذف یارانه‌ها می‌تواند، انتشار جهانی دی‌اکسیدکربن را ۳۶ درصد کاهش دهد. با وجود مضرات شناخته‌شده، اصلاح یارانه‌های سوخت در بسیاری کشورها با مقاومت سیاسی شدید مواجه شده است. دلیل اصلی این مقاومت، نگرانی از آثار منفی افزایش قیمت انرژی بر رفاه خانوارهای کم‌درآمد است. به همین دلیل در سال‌های گذشته، ایده جایگزینی یارانه‌های قیمتی با پرداخت‌های نقدی مستقیم، همگانی و بدون شرط به‌عنوان راه‌حل عادلانه و کارآمد مطرح شده است. این ایده در چارچوب مفهومی

دیدگاه:تحلیل اقتصادی

مسیر متناقض

چرا از شمار خریداران کاسته نمی‌شود؟

نسرین خدادادی

گروه اقتصاد

بازار سهام دیروز با حرکتی متناقض در شاخص کل و شاخص هم‌وزن مواجه شد. شاخص کل بورس توانست با رشد ۰.۲ درصدی معادل ۹۰۴۳ واحد به رقم ۴۰۴۸۱،۵۹۸ واحد دست یابد. این افزایش، نشان‌دهنده فشار خرید در برخی از سهام و شرکت‌های بزرگ بورس است.

در مقابل، شاخص کل هم‌وزن با کاهش ۸۶۸۱ واحدی معادل ۰.۷۸ درصد به ۱۰۴،۹۴۰ واحد رسید. این کاهش نشان‌دهنده ضعف‌تر عمل کردن سهام کوچک در مقایسه با سهام بزرگ و تأثیرگذار است. دیروز معاملات بورس در دقایق ابتدایی بسیار مثبت و خوب بود اما هرچه گذشت، فشار فروش

با عنوان «Oil-to-Cash» صورت‌بندی شده که پیشنهاد می‌کند، رانت‌های حاصل از منابع فسیلی به‌طور مستقیم میان شهروندان توزیع شود. با این حال، شواهد تجربی قوی درباره پیامدهای واقعی چنین انتقالی بر نابرابری درآمد یا مخارج محدود بوده است.

تقریباً همه با این تجربه روبه‌رو بوده‌اند که بنزین، گاز یا برق را با قیمتی پایین‌تر از هزینه واقعی آن خریداری کنند، بی‌آنکه مستقیماً متوجه شوند، دولت چه مقدار از منابع عمومی را برای این کار هزینه می‌کند. در نگاه نخست، چنین سیاستی عادلانه و حمایتی به‌نظر می‌رسد؛ چراکه انرژی، کالایی ضروری است و ارزان بودن آن می‌تواند، فشار هزینه‌های زندگی را کاهش دهد.

فرض کنید در شهری، دولت تصمیم بگیرد هزینه حمل‌ونقل را کاهش دهد و قیمت بنزین را برای همه پایین بیاورد. به همین سادگی، سیاستی که در ظاهر «حمایتی» است، در عمل به سود گروه‌های پردرآمد تمام می‌شود. این منطق ساده، در مقیاس بزرگ‌تر، درباره یارانه‌های سوخت فسیلی در اقتصادهای نفتی صادق است. دولت‌ها سالانه میلیاردها دلار صرف پایین نگه داشتن قیمت انرژی می‌کنند با این هدف که رفاه عمومی را افزایش دهند یا از نارضایتی اجتماعی جلوگیری کنند. تجربه نشان داده است، بخش عمده یارانه‌ها به کسانی می‌رسد که مصرف بیشتری دارند؛ یعنی عمدتاً دهک‌های بالای درآمدی. در مقابل، خانوارهای کم‌درآمد که مصرف انرژی محدودی دارند، سهم اندکی از این منابع عظیم می‌برند. به بیان ساده، پولی که می‌توانست مستقیم به دست فقرا برسد، در پاک خودروها، گرمایش خانه‌های بزرگ و مصرف بالای انرژی هدر می‌رود. مسئله فقط نابرابری نیست. یارانه‌های سوخت باعث می‌شود قیمت انرژی، سیگنال درستی به مصرف‌کنندگان ندهد. وقتی بنزین یا گاز ارزان باشد، انگیزه‌ای برای صرفه‌جویی، استفاده از فناوری‌های کم‌مصرف یا توجه به پیامدهای زیست‌محیطی وجود ندارد. به همین دلیل، سال‌هاست که اقتصاددانان، نهادهای بین‌المللی و سیاست‌گذاران از ضرورت اصلاح یارانه‌های انرژی سخن می‌گویند. با این حال همه می‌دانند، حذف یارانه سوخت

کار ساده‌ای نیست. افزایش قیمت انرژی، حتی اگر از نظر اقتصادی منطقی باشد، می‌تواند نارضایتی اجتماعی ایجاد و فشار زیادی بر خانوارهای کم‌درآمد وارد کند.

در این نقطه، پرسش ساده‌ای مطرح می‌شود: اگر قرار است یارانه سوخت حذف شود با پول آن چه باید کرد؟ یکی از پاسخ‌های پیشنهادی این است که به‌جای ارزان کردن سوخت برای همه، همان منابع به‌صورت نقدی و مستقیم به مردم پرداخت شود. برای مثال، تصور کنید دولت به‌جای اینکه بنزین را ارزان بفروشد، هر ماه مبلغ ثابتی پول به حساب همه شهروندان واریز کند. در این حالت، کسی که مصرف سوخت کمی دارد احتمالاً برنده اصلی است چون پول نقد می‌گیرد اما افزایش هزینه انرژی برایش ناچیز است. در مقابل، مصرف‌کنندگان پرمصرف، که معمولاً درآمد بالاتری دارند، بیش از آنچه دریافت می‌کنند، هزینه می‌پردازند. همین سازوکار ساده می‌تواند، سیاست نابرابری را به ابزاری برای کاهش نابرابری تبدیل کند.

ایران یکی از بزرگ‌ترین پرداخت‌کنندگان یارانه‌های انرژی در جهان است و سالانه بین ۱۲۵ تا ۱۸۰ میلیارد دلار به این یارانه‌ها اختصاص می‌دهد. چنانکه شرح داده شد، در سال ۱۳۸۹ ایران گسترده‌ترین برنامه تبدیل یارانه به پرداخت نقدی را اجرا کرد که تقریباً کل جمعیت کشورمان را پوشش می‌داد. این اصلاحات در شرایطی انجام شد که اقتصاد ایران با تورم دورقمی مزمن روبه‌رو بود با این وجود پژوهش‌های اقتصادی نشان می‌دهد که انتقال منابع از یارانه‌های سوخت به پرداخت نقدی همگانی اثر معناداری بر کاهش نابرابری دارد. براساس برآوردهایی که حامد قدوسی و محمدعلی مختاری داشته‌اند، تخصیص روزانه یک دلار به ازای هر نفر از محل حذف یارانه سوخت و پرداخت آن به‌صورت نقدی، ضریب جینی را حدود ۸ درصد کاهش می‌دهد. این اثر صرفاً همبستگی نیست بلکه رابطه‌ای علیّ است.

پس از اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها، نابرابری به‌طور ناگهانی و محسوس کاهش یافت. عامل اصلی این کاهش، مازاد خالص تراز مالی خانوارها بود؛ یعنی تفاوت مثبت میان دریافتی نقدی و افزایش هزینه‌های انرژی. با تداوم تورم و عدم تعدیل پرداخت‌ها، ارزش واقعی انتقال‌ات نقدی به‌تدریج کاهش و نابرابری دوباره افزایش یافت. تنها پس از اجرای دور سوم پرداخت‌های نقدی در سال ۲۰۱۹ بود که نابرابری مجدد کاهش یافت. البته تحریم‌های بین‌المللی، نقش تعیین‌کننده‌ای در تغییرات نابرابری نداشته‌اند و نوسان مشاهده شده عمدتاً از تغییر در ارزش واقعی پرداخت‌های نقدی ناشی شده است. اقتصاددانان می‌گویند اگرچه محمود احمدی‌نژاد سیاستمداری بود که هزینه‌های زیادی به کشور تحمیل کرد اما سیاست یارانه نقدی او در عمل، نتایج خوبی به‌دنبال داشت. جایگزینی یارانه سوخت با پرداخت نقدی همگانی توانست، نابرابری را به‌طور معناداری کاهش دهد. در اثر این سیاست حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد خانوارها منتفع شدند و در عین حال چارچوب تجربی جدیدی معرفی شد که برای ارزیابی اصلاحات مشابه در سایر کشورهای وابسته به منابع طبیعی قابل استفاده است. به عقیده اقتصاددانان اصلاح یارانه‌های سوخت، اگر به‌درستی طراحی شود، می‌تواند هم‌زمان به عدالت اجتماعی، پایداری مالی و حفاظت از محیط‌زیست کمک کند.

نشان می‌دهد، فروشندگان قدرت بیشتری نسبت به خریداران داشته‌اند. ورود پول حقیقی به بازار سهام در معاملات دیروز ۶۹۱ میلیارد تومان بود. این امر می‌تواند، نشان‌دهنده خوش‌بینی سرمایه‌گذاران نسبت به آینده بازار باشد. در مقابل، ورود پول به صندوق‌های درآمد ثابت به اندازه ۱۰۲۴ میلیارد تومان، نشان‌دهنده خروج پول از این ابزار کم‌ریسک بازار سرمایه است. این موضوع می‌تواند، نشان‌دهنده کاهش جذابیت صندوق‌های درآمد ثابت در مقایسه با سرمایه‌گذاری در سهام باشد. از نظر تعداد نمادها ۲۱۴ نماد مثبت و ۶۲۲ نماد منفی در معاملات دیروز وجود داشت. این نشان می‌دهد که در مجموع، تعداد نمادهای منفی بیشتر از نمادهای مثبت بوده که نشان‌دهنده وضعیت نسبتاً ضعیف بازار است. ارزش سفارش‌های خرید در دقیقه پایانی معاملات ۳۰،۴۱ میلیارد تومان و ارزش سفارش‌های فروش ۲،۶۵۲ میلیارد تومان بود. این درحالی است که در دقیقه ابتدایی معاملات، ارزش سفارش‌های خرید تقریباً ۹ برابر ارزش سفارشات فروش بود. تعداد صف‌های خرید ۹۵ و تعداد صف‌های فروش ۳۷۸ مورد گزارش شده است. افزایش تعداد صف‌های فروش نسبت به صف‌های خرید، نشان‌دهنده فشار فروش در بازار و کاهش تقاضا برای خرید سهام است که این موضوع را در وضعیت شاخص‌ها نیز می‌توان مشاهده کرد.

آمار نداریم

تعداد رسمی و دقیق جان باختگان حوادث اخیر هنوز اعلام نشده است

به قوه قضائیه ارجاع می‌شود و مسئولان بیمارستان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند. برخی گزارش‌ها حاکی از عدم پذیرش برخی مصدومان (به‌ویژه معترضان) توسط بیمارستان‌هاست؛ همچنین ادعای دریافت هزینه سنگین (مثلاً صد میلیون تومان) از سوی برخی مراکز پزشکی قانونی مطرح شده است.

کرمانپور تأکید کرد که اگر بیمارستان‌ها زمان، مکان یا شخص مسئول مراجعه را دقیقاً اعلام کنند، می‌توان پیگیری کرد. او اشاره کرد که تا امروز هیچ گزارشی رسمی از تخلف بیمارستان‌ها به‌دست وزارت بهداشت نرسیده است. کرمانپور به‌خصوص درباره آسیب‌های چشم که در اثر شلیک‌های سناچمه‌ای به معترضان رخ داده، اظهار کرد که نیروهای امنیتی باید در قبال این آسیب‌ها پاسخگو باشند.

رسانه

روایت یک‌طرفه

باید به سمت تلویزیون خصوصی برویم

اکبر منتجبی، سردبیر روزنامه سازندگی در مصاحبه‌ای با خبرآنلاین عملکرد صداوسیما را به‌عنوان منبع خبری (ملی) که از روایت‌های یک‌طرفه، توهین به مخالفان و حذف نظرات مخالف رنج می‌برد، نقد می‌کند. او معتقد است در شرایطی که رسانه‌های دولتی به‌صورت سلیقه‌ای با اخبار برخورد می‌کنند و در مواقع بحرانی نتوانسته‌اند به‌عنوان مرجع مورد اعتماد باشند، مسیر پیش‌رو به‌سوی تأسیس تلویزیون‌های خصوصی می‌چرخد. منتجبی به قطع عمومی امکانات ارتباطی در ایران اشاره می‌کند؛ این قطع‌قلب که به‌دست مراجع امنیتی و به‌دلیل «شرایط پیش‌آمده» انجام شده، تبعات اقتصادی-اجتماعی جدی دارد و تنها رسانه‌های باقی‌مانده شامل صداوسیما، روزنامه‌ها و خبرگزاری‌های داخلی هستند. این محدودیت‌ها باعث می‌شود، روایت‌های یک‌طرفه صداوسیما به‌سرعت مورد انتقاد حقوقدانان، اساتید دانشگاه، پژوهشگران ژورنالیسم و روزنامه‌نگاران قرار گیرد. در پاسخ به سوال «چرا صداوسیما نمی‌تواند در مواقع بحرانی مرجع خبری باشد؟» منتجبی می‌گوید: «هر آنچه امروز می‌بینیم، نتیجه اقدامات گذشته است؛ ما در گذشته به فکر امروز نبوده‌ایم». او بحران‌های متعدد کشور را از طبیعی (خشکسالی، سیل، زلزله) تا بهداشتی (کووید-۱۹) و اقتصادی (تحریم‌ها) و سیاسی (نقض‌های متعدد از دوره رفسنجانی تا رئیسی) فهرست می‌کند و می‌افزاید که بحران رسانه‌ای، یعنی «جنگ روایت‌ها» و انتشار اخبار جعلی، به‌ویژه در زمان‌های اضطراری، باعث از دست رفتن اعتبار صداوسیما می‌شود. منتجبی تأکید می‌کند در کشوری که رسانه‌های حکومتی برنامه‌ای برای عبور از بحران‌های سیاسی ندارند، تنها راه پیشگیری از «انسداد رسانه‌ای» و روایت‌های یک‌طرفه، ایجاد شبکه‌های تلویزیونی خصوصی است. این تلویزیون‌ها باید در چارچوب قوانین موجود عمل کنند، منافع ملی را قربانی خواسته‌های خارجی نکنند و از تکرار خطاهای صداوسیما جلوگیری کنند. او همچنین به طرح قانون حمایت و رسیدگی به تخلفات حوزه صوت و تصویر در فضای مجازی اشاره می‌کند که تنظیم‌گری فضای مجازی را به صداوسیما واگذار می‌کند؛ منتجبی این طرح را «افزایش انسداد» می‌داند. به نظر او، بدون تجربه‌آموزی از اشتباهات گذشته، راهی جز تأسیس تلویزیون‌های خصوصی نیست؛ این رسانه‌ها می‌توانند، روایت‌های چندگانه و متنوع‌تری ارائه دهند و به جای تکرار خطاهای گذشته به‌عنوان مرجع خبری مورد اعتماد عمل کنند. در مجموع، منتجبی بر این باور است که صداوسیما به دلیل روایت‌های یک‌طرفه، توهین به مخالفان و حذف نظرات مخالف، دیگر نمی‌تواند به‌عنوان منبع خبری معتبر شناخته شود و برای رفع این خلأ، ایجاد تلویزیون‌های خصوصی در چارچوب قانونی ضروری است.

آمار نداریم
در خبری دیگر حسین کرمانپور، رئیس مرکز روابط عمومی وزارت بهداشت هم به مسئله ارائه آمار کشته‌شدگان و نحوه پذیرش مصدومان در بیمارستان‌ها پرداخته است. کرمانپور اعلام کرد که آمار کلی کشته‌شدگان در اختیار او نیست؛ فقط بخشی از این اطلاعات در اختیار دستگاه‌های امنیتی (نیروهای انتظامی و امنیتی) قرار دارد. انتشار رسمی آمار به دستورات دستگاه‌های امنیتی وابسته است؛ وزارت بهداشت نقش مستقیم در جمع‌آوری یا انتشار این آمار ندارد. براساس بخشنامه‌ای که از معاونت پزشکی و آزمایشگاهی پزشکی قانونی صادر شده، تمام بیمارستان‌های کشور ملزم به پذیرش هر فردی (چه معترض، چه نیروهای امنیتی) به‌صورت رایگان هستند. هرگونه امتناع از پذیرش به‌سرعت

حضور نداشتند یا در تجمعات مسالمت‌آمیز اولیه (شب جمعه) حضور داشته‌اند. براساس اطلاعات موجود این افراد به‌صورت هدمند توسط تروریست‌ها با شلیک به سر جان باخته‌اند. نیروی انتظامی و بسیج در دو شب پنج‌شنبه و جمعه اجازه حمل سلاح نداشتند؛ این محدودیت، به‌نظر نماینده، سبب افزایش تعداد کشته‌های غیرنظامی شده است. افراد هدف‌گیری شده توسط نیروهای امنیتی نیز در مکان‌های حساس حضور داشتند مانند کلانتری‌ها، انبارهای سلاح و مهمات و در نتیجه حملات مسلحانه ضدانقلاب هدف قرار گرفته‌اند.» این حملات به‌ویژه در شب جمعه اوج گرفت؛ این نماینده تأکید می‌کند که این افراد «حفاظان امنیت» بوده و به‌دلیل وظیفه حفاظتی‌شان هدف تروریست‌ها شدند. محمودی این حملات را نتیجه همکاری نیروهای ضدانقلاب، منافقین، سلطنت‌طلبان، پژاک و داعش خراسان می‌داند. او اشاره می‌کند که در پنج‌شنبه و جمعه نیروی انتظامی و بسیج از داشتن سلاح منع شده بودند؛ این مسئله، به‌نظر او، باعث افزایش از بین رفتن افراد غیرنظامی شد. او تأکید می‌کند که نیروهای امنیتی تنها در مواقعی که ضرورت داشته (مثلاً دفاع از کلانتری‌ها) به شلیک و دفاع روی می‌آورند.

با این حال با قطع دسترسی به سامانه‌های پرداخت و بانکداری آنلاین، حجم تراکنش‌های الکترونیکی به‌طور قابل‌توجهی کاهش یافته است. به اضافه اینکه شرکت‌های صادراتی و وارداتی به‌دلیل عدم دسترسی به پلتفرم‌های بین‌المللی، با مشکلات جدی مواجهند؛ برخی حتی مجبور به توقف موقت تولید شده‌اند. گزارش‌ها نشان می‌دهد؛ کارفرماها برای جبران فقدان ارتباطات، کارگران را به مرخصی اجباری (با حقوق یا بدون حقوق) فرستاده‌اند؛ این امر هزینه‌های اضافی برای شرکت‌ها و کاهش بهره‌وری به‌دنبال دارد. به اضافه اینکه ادامه این قطعی، فشار روانی شدیدی هم به مردم کشور وارد خواهد کرد که خود می‌تواند عامل دیگری برای بروز دوباره اعتراضات در کشور باشد.

تشدید اضطراب، تنش و افسردگی

احمدرضا فتوت، پژوهشگر پسدادکتری روانشناسی سیاسی در گفت‌وگو با سازندگی معتقد است که نسل‌های جدید که از دوران کودکی با اینترنت و شبکه‌های اجتماعی آشنا شده‌اند، به‌صورت اساسی به این ابزارها برای ارتباط، سرگرمی و کسب‌وکار وابسته‌اند. قطع دسترسی به اینترنت نه‌تنها مانع از دریافت اطلاعات می‌شود، بلکه فشار روانی قابل‌توجهی بر افراد وارد می‌کند؛ به‌ویژه در شرایطی که افراد برای کسب درآمد از پلتفرم‌های دیجیتال (واتساپ، اینستاگرام و غیره) استفاده می‌کردند و اکنون قادر به ارسال پیام یا دریافت اطلاعات نیستند. این قطع ارتباط می‌تواند منجر به اضطراب، افسردگی و تنش‌های خانوادگی شود؛ چراکه افراد دیگر نمی‌توانند به‌صورت آنلاین سرگرمی‌های خود و کار را ادامه دهند و در نتیجه خود باعث تشدید تنش و اعتراض و ورود آنها به خیابان‌ها می‌شود. به‌علاوه، عدم دسترسی به رسانه‌های داخلی و خارجی باعث می‌شود که افراد برای کسب اطلاعات ارتباطات میان فردی روی آورند. شاید این امر بتواند سرعت انتشار اخبار را کاهش دهد، اما نه اینکه متوقف کند؛ همانند مسدود کردن مسیر جریان آب، که آب از مسیرهای دیگر عبور می‌کند. بنابراین، حتی در صورت قطع اینترنت، اطلاعات از طریق مسیرهای جایگزین به‌دست می‌آید؛ اما این فرایند زمان‌برتر و با سرعت کمتری انجام می‌شود.

نه سرگرمی هست نه ابزار اطلاع‌رسانی

مریم زارعیان، جامعه‌شناس نیز در گفت‌وگو با سازندگی معتقد است که صداوسیما نه ابزار سرگرمی مناسبی برای

گروه اجتماعی: با گذشت بیش از ۱۵ روز از اعتراضات، هنوز آمار رسمی از تعداد کشته‌شدگان ارائه نشده اما یکی از نمایندگان مجلس، آنها را به سه گروه تقسیم کرده و می‌گوید که اغلب آنها به‌دست نیروهای تروریستی کشته شده‌اند. همزمان گزارش‌های غیررسمی حاکی از آن است که برخی از بیمارستان‌ها هم از پذیرش مجروحان این اعتراضات خودداری کرده‌اند با این وجود مدیر روابط عمومی وزارت بهداشت اعلام کرده که به تخلف این بیمارستان‌ها به جد رسیدگی خواهد شد. سیدمرتضی محمودی نماینده تهران در مجلس به سه گروه اصلی از کشته‌شدگان در جریان اعتراضات اخیر اشاره کرد و دلایل آنها را بر پایه «تروریست‌ها» و «عملیات یکپارچه صهیونیستی-آمریکایی» بیان کرد. به گفته او «شه‌های امنیت شامل نیروهای انتظامی، سپاه پاسداران، بسیج و سایر نیروهای امنیتی است. به گفته او این افراد توسط «اوباش و ارادل تروریست» شهید شده‌اند. برخی از این افراد به‌صورت مستقیم هدف حملات مسلحانه بوده‌اند؛ برخی دیگر به‌دلیل حضور در مکان‌های حساس (کلانتری‌ها، انبارهای سلاح) هدف تروریست‌ها شدند. جان‌باختگان مردمی هم افرادی هستند که یا در اعتراضات

ادامه تیتربک

۱۲۰ ساعت بدون اینترنت

اثرات مستقیم بر آموزش و کسب‌وکارها

ایسن وضعیت شاید برای برخی رسانه‌ها و حامیان فیلترینگ و محدودیت‌های بیشتر خوشایند باشد اما تبعات خوبی نخواهد داشت و روی بخش‌های مختلف از اقتصاد و آموزش گرفته تا روان مردم، تأثیرات منفی گسترده‌ای دارد. اول اینکه ارتباطات شخصی به‌طور کامل قطع شده است. قطع GPS، عدم دسترسی به پیام‌رسان‌های بین‌المللی (تلگرام، واتساپ) و محدودیت تماس‌های بین‌المللی سبب شده تا مردم نتوانند با خانواده و عزیزان خارج از کشور ارتباط برقرار کنند.

فروشگاه‌های اینترنتی، پلتفرم‌های پرداخت، خدمات بانکی و سامانه‌های دولتی به‌صورت جزئی یا کامل از کار افتاده‌اند که سبب ریزش کاربران و کاهش تراکنش‌های دیجیتال خواهد شد. خبرنگاران و رسانه‌های داخلی دسترسی به اینترنت بین‌المللی ندارند؛ این باعث می‌شود اطلاعات دقیق و به موقع به مردم نرسد و مرجعیت به‌دست رسانه‌های خارجی یا تحلیلگران غیررسمی می‌افتد.

فتح‌الله توسلی، نماینده مجلس معتقد است که دولت مسئول عدم دسترسی خبرنگاران به اینترنت است؛ اگرچه قطع اینترنت مصوبه شورای عالی امنیت ملی است اما دولت باید زیرساختی برای دسترسی خبرنگاران «اهلیت‌دار» فراهم می‌کرده تا مرجعیت به‌دست رسانه‌های غیرقابل اعتماد نیفتد.

مدارس و دانشگاه‌ها به‌دلیل عدم دسترسی به سامانه‌های آموزش از راه دور (مانند «برنامه شاد») قادر به برگزاری کلاس‌های آنلاین نیستند؛ معلمان و دانش‌آموزان با مشکلات جدی مواجهند. عدم امکان برگزاری کلاس‌های آنلاین، باعث کاهش کیفیت آموزش و ایجاد خلأ در پیشرفت دانش‌آموزان می‌شود؛ این نیز به‌صورت غیرمستقیم بر نیروی کار آینده تأثیر منفی دارد.

همزمان برخی کارخانجات و خطوط تولید به‌دلیل عدم دسترسی به سامانه‌های کنترل و ارتباطی متوقف شده‌اند؛ کارفرماها مجبور به مرخصی اجباری کارگران شده‌اند. احمد حاتم‌یزد، فعال حوزه اقتصادی بر این باور است که قطع اینترنت یک اقدام موقتی است و با فروکش کردن حوادث، اینترنت به‌سرعت به حالت عادی باز خواهد گشت. اما تأکید می‌کند که تداوم ایسن وضعیت می‌تواند خسارت‌های سنگینی به اقتصاد دیجیتال، تجارت خارجی، آموزش و تولید وارد کند؛ اگرچه ارقام دقیق در دسترس نیست اما اثرات منفی واضح است.

